

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the Center for Research Libraries.

© Center for Research Libraries

Scan Date: October 19, 2007

Identifier: s-k-000002-n21

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کوکھ آلی

پیل - ۱ صائی - ۲۱

نسخہ ۱۰ فروشد

آبونہ شرائط

سنہ لکی: ۵۰۰
آلی آلیق: ۷۰۰
فروشد

ادارہ خانہ سی

دیوبکر

حکومت دائرہ سندھ

ولایت مطبہ سی

گھرانہ: دیوبکر

کوچہ مجموعہ

ہفتہ روزہ بریچقار علمی، ادبی، سیاسی، اقتصادی مجموعہ در

۹ ربیع الاول سنہ ۳۴۱ بازار ایتسی ۳۰ تشری اول سنہ ۳۳۸

مصاحبہ:

جمیتلرک تناسلی

اسکی برجهیتدنده بعضاً . بو طریقہ . ہی
برجهیت دوخار . مثلا . انکاره دن آمریقا
جمیتنک دوغمه سی کی .
بو انشقاق . ابتدا بر مستعمره نك
شکلی صورتنده باشلار . سوکرا . بو مستعمره

حیوان و نباتلرک تناسلی کی . جمیتلرک
تناسلی ده ایکی صورته اولور : (۱) انشقاق
طریق . (۲) ازدواج طریق .
حیوانلر و نباتلر طائفه . خیره لر
انشقاق طریقہ . تناسلی ایندکری کی .

(قاز - آق) کله لر دن ترک ایدر . قاز
 کی حر و سر سست ، دنگدر ، چینی لیر ،
 فیر غزلرک بر و صه (هار) دیرلردی .
 او خالده بونارده ، (اق قاز) اولوق کرک
 مع مایه ، قازاق ، کاسی (فیرغیز قازاقلر)ک
 هنواندن عبارت دکادر . تورکله هر شهه سنده
 خاقانلک اسفیدادینه تحمل ایدمه یه رک حر
 و سربست اولوق ایچین ، داغاره یاخود
 چولاره چایلوب ییدنره (قازاق) دیرلردی .
 (قریم) ده ، براتقه (خان) دن کوسدی ،
 قازاق اولوق ، بوزقیره چیقاردی . تیمور لکده
 تهنجه کده ، (قازاق سردان) اولوق
 داغرده کردیکنی سویا بور .

اسکی اوغوزلرده ، انشقاقی دها ایه
 تدقیق ایدمه یلیرز . چونکه ، اوغوز ایلی
 بر چوق دفعه لر انشقاقه اوغرامش ، متعدد
 ایلاره آیریلش اولدینی مالده ، هر شعبه نیک
 ناهله بکمی دورت بوی محتوی اولدینی
 تورویورز . بو حال کوسریورک ، انشقاق
 و آوغتده ، بکی جمعیت ، آنا جمعیتک
 بوتوق هغه لرینه صاحب ، بناء علیه ، تشکیلاتجه
 اونک تمامه عینی اولور . بکی جمعیت ، دینی
 برانقلابه آنا جمعیتدن آیریلشسه ، طبیی
 بو حال مستثادر . اثر آمریقایلیر ،
 بو سیدله انکاتر دن چیقوب هجرت

استقلانی اله اتمکله آیری بر جمعیت
 ولور
 اسکی تورک لده ، بوی بر حالک وه وعده ،
 اسکی جمعیت (بیوز) یاخود (اولو) - هفتی ،
 بکی جمعیتده (کوچوک) هفتی آمله
 تقریبی او او نورلردی . مثلا ، بوشیلر ، هیونغ نو
 تورک لری طرفدن ، اسکی یوردلر دن
 چیقاریلنجه ، ایکی شعبه ، انشقاق ایتدیار .
 آنا شعبه ، (بو بوک یوشی) ناهله غریبه
 دوغرو آیددی . بکی شعبه ده (کوچوک
 یوشی) آدینی آله رق شاله دوغرو بوز
 چوردی . محو کاشغری لمتنک خریطه سنده
 تالازلرک (اولو تالاز) و (بکی تالاز) =
 کوچوک تالاز) ناهله ایکی آیری موقعده
 او طرفدقلری کورویورز . اسکی یونانلیلرک
 (ماسا جت) لری ده بوتیلدن اولمالی . چونکه ،
 بو تعبیر (بو بوک حت) معناسنده در .
 مساقه دن نشقه برده (جت) ز وار
 برده (کوچوک حت) اولمالی [(جت)ک
 تورکجه ده اولوق چیت ، چته ، چیتاق
 کله لرده کورورز .]

اسکی تورک لرده ، بکی بر زمره نیک
 آنا زمره دن آیریلشسه ، اثریا (قازاق)
 طریقله وقوع بولوردی . (مونغ)ک
 جغرافیا سنه کوره ، (قازاق) کله سی

گورمشارددکه اسکی تورکارده بوبلرک
 ازدواجندن (کوچوک ایل) انجوزبی .
 کوچوک ایلرک ازدواجندن (اورنه ایل)
 انجوزبی . ورنه ایلرک ازواجندن (بویوک ایل)
 انجوزبی . بویوک ایلرک ازدواجندن
 (خاقانق) انجوزبی ، خاقانقلرک ازدواجندنده
 (ایلخانق) انجوزبی دوغمشدر . فقط ،
 بوازدواجده (معشری) وچانرک
 توحی ، نام دهدی بویوک بوت
 بوسایدبمز (مرمرلر ، کیشکچر ، دها و بویوک
 برزمرنک ایچنه بیرمکه برابر ، هربری
 کندی موجودیتی ده محافظه ایدیوردی .
 تام توحی بویوک آنادولو تورکارده
 کورورز . آنادولو تورکاررک بویوک
 برقسمنده (بوی) و (ایل) زممرلری
 قلامشدر . بونلر ، نامیه قایاشهرق
 متوحد برملت اولمشاردر .

جمیترک انشقق طریقله اولان تسانامک
 (وراثتی) اولدیفی ده کوردک بکی جمیعت ،
 آناجمیتک بوتون عنعنلرینه ، تشکیلاتلرینه
 وارث اولور . ازدواج طریقله اولان
 تسانامه ایسه ، آناجمیترک عنعنلر ،
 بکی دوقل جمیعت نامیه انشقق ایتمز .
 بوتناسل ، یارایجی برتکامل طرفنده
 وقوعه کایر ، معشری وجدانلرک ازدواجندن

ایتنکاری ایچین ، آمریقایلر ، انگلزلرکی
 آریستوقرات قلماش ، ده موقرات برجمیعت
 وجوده کتیرمشاردر ، بونلر باشقه ،
 آمریقایلرک باشقه ، عصرلرله قایاشهرق ،
 اجتماعی ازدواج وجوده کتیردیکنده
 نظر دن اوزاق طرفتامالی !

شیمدی ده ، جمیترک ازدواج طریقله
 وقوع اولان تسانامه انشقق ایتمز :
 هرجمیتک کتینه مخصوص معشری
 بروجدای یقی مشترک دویغولرله مشترک
 اعتقادلری وار . بومشری وجدان ،
 هرجمیتی دیگر جمیترک قارش ، قایلی
 برجماعت ، بر (ایچ ایل) حاله کتیرر .
 باشقه ، جمیترک اولک ایچین ، یابانجیدر ،
 (دیش ایل) در . ایکی جمیترک معشری
 وجدانلری برلشهرک برمعشری وجدان
 جان آیرسه ، ایکی دیش ایل قایاشهرق
 برتک (ایچ ایل) حانه کیرمش اولور .
 فرانسلر ، بوقایاشمه یه (قواله سانس)
 دیرلر ، بز بویوکلی (توحید) تعبیرله
 ترجمه ایله بیابرز . اوچانده ، ایکی جمیترک
 ازدواجی ، بونلرک معشری وجدانلرک
 توحید ایتمسی ، ایکی دیش ایل بر ایچ
 ایلک چیقمه سی دیکور . (تورک دولتمک
 برتکامل) عنوانی مقاله لرمنی اوقویانلر

توحیدتی ، بوس بوتون یکی ره مشرق
 وجدان دوزار ، بویکی وجداندن یکی
 مفکوره لر ، یکی قیت حکملری فیشقیریه
 یکی یاراتچی جهلر وجوده کلیر . ایشته ،
 جمیتلرک تکامل ، بو طریقله وقوع کلیر .
 شیمدی بوتدقیقدن ، ملی حیاتمز ایچین
 عمل برنیجه چیقارالم . تورکیا تورکاری
 ایچین یکیدن راجعاهی ازدواج ، یکی
 بر تکامل حله سی ممکنیدر ؟ عجبا ، تورکیاده ،
 هنوز بری ریله تامایله قایناشامش تورک
 زمره لر وارمیدر ؟ ونی بزه کوستره چاک
 و لسان ، ادبیات و حرث ، در . فی الحقیقه ،
 بونقطه نظر دن تورکیا تورکاری آراسنده
 بر طاق آریبلر موجوددر :

اولا ، (خواص) سلفه (خلق)
 زمره تنک لسانی ، موسیقیسی ، وزنی ،
 ادبیاتی ، دوبنولری و جسمی آریدر .
 خلق ، خواصه عائد تنبلی ، مجموععلری ،
 غزله لری آکلماز ، چونکه ، عمومیتله
 (رییل لسان) ده یازیشلردر . خواصک
 موسیقیسنی ده آکلماز . چونکه ،
 یا (دومنک) طرزنده ، یا خود آلافرانقه
 اسلوبنددر . بوندن دولای خلق ، آندی
 کندیبه آری رادیات ، آری بر لسان ،
 آری بر موسیقی وجوده کثیر مشدر . خلقک

مجهنوده ، خواصککنه بکزه من . خالقده
 فردی ضرور ، فردی تعاخر ، حریره لک ، خود قاملتی
 هوقدر ، خواصده ایسه بوخصتلر اکثره
 موجوددر . خاق ، دائما نیکبین و امیدواردر ،
 خواص ایسه ، دائما بدبین و امیدسزدر . حاصله ،
 خلقک فلسفه سی ، بدیمانی ، اخلاقی باشقه ،
 خواصککی باشقه در . بو آریبلق کوستریوره
 بو ایکی زمره تنک مشری وجدانلری آراسنده
 هر زمان ره وحد حصوله کله مشدر خواص صنی
 ایچمطورلرک صنی برزیه ایله یاراتدینی
 غیرطبیعی ، اجنبی مقلدی برزمره در . مثلا ،
 ادبیانده و موسیقیده بعضیسی عجم مقلدی ،
 بعضیسی فرنک مقلددرلر . خاق ایسه ،
 اجعاهی تکاملدزک وجوده کثیردیک طبیعی
 وادعاهی جمیتدر . چونکه ، ادبیاتی ده ،
 موسیقیسنی ده کندیجه یاراتمشدر . او حالده ،
 خواص زمره تنک خلقه دوغرو کپتمه سی ،
 خلق لسانی ، خلق وزنلری ، خلق
 موسیقیسی ، خلق دوبنولری روحیه سی
 ایده رک خلقه شمی و مایله شمی ، تورکیا
 تورکارنده یکیدن راجعاهی ازدواج ، یکدیله
 بر یاراتچی تکامل وجوده کثیره چکدر .
 بوندن باشقه ، خلق آراسنده بعضی
 آریبلر وار : صنی خلقک ادبیاتی ، فلسفه سی
 باشقه ، قزلباشلرکی باشقه در .

تورک دولتک تکاملی

۱۷

زمره اسمی زنده کی لاحقہ ترک مقایسه

(مابعد)

۴ - ق ، ک : بارساق ، وارساق ،
 (بارس ، بارسجارج ، بارسقان) بکاک ، کیک (بمار ،
 کپار) ، قوموق ، چبتاق ، سوخداق ، پچنک ،
 قینیق ، بولاق ، اوغراق ، قریق ، قازاق (قاز)
 لاپاق ، لامیق ، یاماق ، ساریغ (ساری) ،
 جروق (چاروغی = دیار بکرده) کوی)
 یروک .

۵ - ل : چکیل ، جل ، قومول ،
 ایمل ، منول ، طوضول ، چنربل (چنری
 ایل) = قاراجه داغده برکوی)

۶ - ا : قایان (قایی) ، یان ، قومان ،
 کیفاق (خنای) ، چیکاز (چینای = قفیر) ،
 قویان (قوای) ، قوربقان ، قوشاق
 (قوشای ، قوشبا) ، قویون (قوی) ،
 قاتان ، یامان ، دولان (قاشقورده کی دلی
 دومانلر) ، کوشاز (قوشان ، قوجا) یونئشیلر

۷ - ش : تورکش (تورکاشی) ،
 تولش ، تلاش ، تلهش ، چوواش (آتی
 چوب ، چروان) ، اوغوش ، قاماش

قزلباشلار کده اولدنجه زنگین کتابلی ،
 شعرلی ، غنیمتلی وار . یاواش یاواش
 آنادولو تورکلرینک بویکی شهبه سی ده
 لاینا ده جقدر ، او حالده ، بوقاینا شه ندده ،
 ایکنجی بر تکاملی حله سی وجوده
 کله جقدر .

بونلرک خار جنده ده ، هنوز (ایل) و
 (بوی) حیالری باشایان بودوکاره
 تورکلر وار . بونلرک ده بر طاقم تورلری ،
 مقیم تورکلرک طاقم بکنزه مز . چونکه ،
 بونلر ، یا کوچبلر لکنن بر چیمه ش ، یا خود
 هنوز چیمه ماشدر . بونلر بار آنادولونک
 مقیم تورکلری ده ، بودوکار و تورکلر کی
 اوغوز قومنه منسوبدر . هر اوچ زمره ده ده
 یکرکی دورت بویک اسملرینه تصادف
 ایدرز . او حالده ، کوچبه و مقیم تورکلرک
 لاینا شه ندده اوچنجی بر تکاملی حله سی
 دوغوه جقدر .

اجتماعات کوزیله باقجه ، تورکیانک
 اصطبلانده ، بوسایدینمز اوچ تکاملی حله سی
 کوردورز . او حالده ، اجتماعی زقیملرک
 ذمیر کارینی بنقله لده آرمالی بز .

ضیا کوله آپ

۱۶ - چار : بار سچار (وارساق) ،
 قارا چار (قرجهارعی) ، آفشار (آق چار)
 ۱۷ - قاز ، قازق ، قازقین ، ناوشقان
 (وارساق) ارتون قارقین ، ناوشقان
 (طاوشان) ، قازقان (قازاق) [بلاحقهده
 چکیل لهجهسنه طانددر]
 ۱۸ - قای ، قایی ، بایی (بایی چچک) ،
 قوئی (قوئی سرال) وئی (ون : جابه) ،
 چاروغی (چاروقی ، جروق) [باغ)
 کلهسی (قایی) کلهسنک چکیاجه - بیدر ،
 (قای) باشقه رفومدر]
 ۱۹ - مان ، (جی ، لی) للاحقه لری کبی
 اتصاف ادایدیر ، انسان ، قوجهماز معنالیینه
 کلدیکی دوغرو دکادر . قوجهمانک
 معناسنده کی بویوکک (قوجه ، جوهرندهدر]
 کوکمن ، قارمان ، صارومان ، اورمان ،
 قورامان (کوکلی ، قارالی ، صاریلی ،
 میشلی ، تورالی معنالیینهدر) (تورکمن) دهک
 (مان) قاریدیر ، بکره بن معناسندهدر .
 ۲۰ - قاچ ، ماچ : تاواچ ، تاخاج
 (وایی کله چینی دیکدر)
 ۱۱ - آج : قلاج (ناز) ، قاساج ، یماچ .
 ۲۲ - س : تالاس ، اوروس .
 ۲۳ - قو ، غو ، کوا : بیاقو ،
 آرغو ، یاقو ، بابیرکوا (بابیر)

(دیاره کرده حامه خالی ، تورنه طوتهدده
 کیرف قادیلر) ، تدهش (تدهش) ،
 قیلش (قلاج)
 ۸ - ز : اوغوز ، تالاز ، اوروز
 (آراس ، اوروس ، آرس ، آرلان)
 تونفوز ، ننگز .
 ۹ - میل : باسبیل تارمول (دیاربکر
 یولنده برخان)
 ۱۰ - دوز : بوندوز ، ساهوز ،
 توندوز ، قوندوز ، سایدز .
 ۱۱ - داش ، دوش : تاردوش ،
 قداش (قارده سنک اصلی محم دکاشغری به
 کوره) (قیداش = حداش) معناسنده
 اولهرق قداشدر)
 ۱۲ - در : بیدر ، (بابان - در)
 اورقندر (اورقوز - در) ، زاور (بهادر)
 ۱۳ - غور : اوغور ، صوفور ،
 سالغر ، یازغر (بلاحقه چکیل لهجهسنه
 منسوبدر) کلبدر اوغوزلرده اوکور ،
 سالور ، یازر شکنده مغیف تلفظ اولونورلر)
 ۱۴ - مق : او ، اق ، قالمق
 (بودادینده قالان قولله له بیتیلر ، بیست)
 ۱۵ - قای ، ی : قانی ، =
 اسکی قریم خانقده ولی عهد ، خانقا =
 چوئوکی منرلسانده خدیو) ، تورقای ،
 نوقای ، چینای ، خنای .

۲۴ - لق ، لی : قازاق ، آلابوندایغ ،
 دولی ، سونهورلی ، جروفغ [لیغ ،
 لاحقسی چکراجهیه ، لی ، لاحقسی
 اوفوزجهیه هانددر]

ضیاکولک آلب

مکتبلی خانم قیزلرک مارشی

بزوجو حاک یورد قیزلری
 درسزه چایشیرز . .
 بزیم ایچین بوبوک تا کری
 نه یورمش آیشیرز . .
 بزیم یوقدر تفنگکز
 المزده ایکنه من وار . .
 ایکنه یله در هپ جنککز :
 یارا کزی کیمار ضارار ؟
 کیمدر هر کون ایشدن سوکرا
 سنزه دیکن آوملک ، مینان ؟
 سنز کدنبجه اوزاقلره
 اویکزه کیمدر باقار ؟
 سنز آتارکن خصمه بومبا
 چفتکیزی کیمار سوردی ؟
 ذخیرینی اوموزنده
 حادولره کیم کورتوردی ؟
 افکارینی فورقانلره
 کیمدی امید ، ایمان ساچان ؟

کین کوتهرک دوشانلره
 نیمدی سیاه باراق آجان ؟
 بزندن وار چوق غازیلر :
 قارا قاطمه ، قیزیل طایشه . .
 بزده اولدق چنه ، عسکر ،
 بزده کیرمک هر آتشه . .
 بزندن وار عالم ، شاعر :
 هر مسلکده چالیشانلر . .
 فقط ، بزه جنن نهودر . .
 اوکا فدا بوتون شانلر . .
 بورجم ، نهید آلتند، یسه
 قورتارمقدر وطنی . .
 فقط ، ایشم اولدن سوکرا :
 اولمقدر رأو خانمی . .
 بنده علم اوکره نیرم ،
 فقط نهوه دیم زندان . .
 آیزبله ماز دیمش پیرم :
 قالدین ، نهوه قالدیندن . .
 جمعیت بر عضویتسه
 هانه در جییرسی . .
 گوکل طاتلی بر جنتسه
 نهوه باقار نچیرسی . .
 بودیاده - ویله حاک
 ایکی شی وار : یوردله یوووا . .

زبویانی شهنشیر سهك
 جنت اولور بو كوك اووا . .
 ای قاردهشم ا سنده چالیش،
 صنعتكده یوردی شهنشیر ا
 اورویا به کیت ، فن آلیش ،
 آلدینگی یورده ایهت ا
 سن ایلری کیتك دییه
 بی صاقین صانما کیری . .
 سن اسیر سهك وظیفه به
 بنده اونك بر عسکری . .
 هپ چیمشز بر بشکدن
 بر مکیتدن ای تورك اوغلو ا
 سنك قلبك خاص چایکدن
 بنکده شفقت دولو . .

ضیا کوله آلب

اولکی هفته نوموق ایلندن اونودولوب
 دیزیلین بر صهیغه بی بو هفته سینا درج
 ایدییورز :

بوجولان ائاسنده آسور نازیر باک
 دجه مینلرندن بریسنه دوغرو یاغادینی ،
 اوراده کندی اسمنی ویردیکی برکوبه
 مهاجر لر یلشیردیکی [۱۲] ، بو کوبه
 ظفر خاطره سی اوله رق بره یکانی ده بر اقدینی
 قید اولونیورکه موددن سوکرا قولب

بوغازی ابله لیجه شالرینه کلدیکی
 اورادنده حاضرویه اینهك عودت ایتدیکی
 بلای اولور . دجه نك شرق وشالنده ک
 بوجولانله امپراطور قوموقله آتوریه
 اوردوسنك آرتق چکلوب کیتدیکی فکرینی
 ویرمک ایسته مش . اونلری بو صورتک
 آلدانوب قوتلینی طاغتمنه مجبور ایلده شدی .
 بو کوسر دشه آلدانان قوموقلر قوتلینی
 صایوریر دکاری صرده آسور نازیر باک
 فنویه واصل اولمش واوراده بالکنز اوچ
 هفته قالدقن سوکرا بونلری آنسزین باصق
 ایچین هماز تکرار وله چیمش . دجه نك
 صول کناری بوچه یورومش نیبور
 [یعنی آشیت طاغی] و ازاو [۱۳] ائکلنده ک
 یگر می قدر کوبی بافرق سرعته خربه

[۱۲] آسور نازیر باک آدینی ویردیکی
 کوی معلوم دکل . بو کوبک آدمی یا (کرخ
 آسور نازیر باک) و یا (دور آسور نازیر باک)
 اوله حق کی کورونیور . دجه منبعه یقینه کلا
 صوره تپه سی آدینی احتمال بورادن ائمشدر .
 ا کر وله ایسه آسور نازیر باک لیجه به
 کندی اسمنی ویرمش دیمکدر . چونکه کلا صور
 لیجه نك همان شمالی در .

[۱۲] احتمال آشینا یقینده ک « کیر طاغی »
 درک بشیری - فلزان حدودی در .

ایر به مش . (آمیدا) نك شمال طرفه نده
 دجله نك صاغ کنارینه کچمش . قوموقلرک
 طولیلاغارینه میدان ویره مشدی . برصقین
 سبیله چاره سز قالان قوموقلر ایمر اطوره
 طونج طاقار ، شراب کوپلری ، بوقار
 وقویونلر تقدیم ایدهرک اطاعت کوستمک
 محبور اولمشلر غفلت لرینک اجر اسنی بوسورنک
 کور مشلردی .

آ-ورنازیراباک بنه بوسنه ایچنده خاچور
 بوینده که بر عصیانی باصدیرمق ایچینه مازی
 داغلر نده باشدزباشه بر دولاشمه پایدینی ،
 وقوموقلر آز بر زمانه اقامت ایدهرک راست
 کادیکی قیبه لرلی عجله طویلابوب عصیانی
 باصدیره یله ییکده کورولوبورک آتوریلردن
 باشقا نصیرلرک بویله آتور اوردوسنه معاون
 قوت اوله رق ادغالی آ-ورنازیرابال ایله
 باشلا یان یکی ومهم بر عادت ایلی .

قوموق ایلی

کاشیاری ده آسورنازیربایه اطاعت ایتمش
 اولان داغلی قوموقلر ، بوایمر طورک
 جنوبده وجذب شرقیده مشغول بو اولدینی
 ایکی سنه ظرفنده ، قوموق ایلی نکه اوله کی
 قیبه لرینی وحقی تبرخولرله بض یافین

آرامی قیبه لرینی بیله کندیلرینه اویدوره رق
 آتوریه حاکیمنه برضربدهاها ایتدیرمشلردی .
 فقط بوملی جرکتلرده اصل قوموق
 حکمدارینک آدی وخدمتی کچمبور . احنال
 بوذات یانندیس طوشخانه ایله دام داموزا
 فارنزونلری آراسنه صیفشمن کوره رک
 جسرانی خائب ایتمش ، آتوریه اردوسنک
 بر باسقیله امیر اولوق . اشکجه لرله اولنک
 دوشونجه لرینه قایلمش بولونیور ویا هر
 نورلوملی جرمانه علمدار اوله رق آتوریه نك
 صادق بر واسالی حانده ، راحت وصفه
 ایچنده قالنی مللی منافعه ترجیح ایلپوردی .
 قیبه رئیسارنده کورولن نك کنبش
 صلاحیت ، بونلرک نك بھرائلی زمانلرده
 مستقل پرنسلی هر دتتری بو قوموق
 حکمدارینک جانسز بهکل حانده قالس
 اولدینی . خاندانی اعضا نك ده آتوریه مدیتی
 ایله اوپوشدیرلش قانسزردن عبارت
 درادینی ظن ایتدیر یور و آتور اوردوسنک
 هر دفعه دجله کنارینه فولایچه یاناشه یلمش
 بوطنی قوتلندیر یور .

حکمدار ایله مات آراسنده حسن ایدیان
 بوایفونمزاق مالطیح قوموقلر ده یاننجیلر
 علمند کی ان شدنی نشینرک برضربده
 ارمینی اشچ ایدیسور و خارجی دشمناره
 قارشی قوموقلرده برک جرائی بر اقبوردی .

دجله یقینندگی و (آمیدا) اطرافندگی
 قوم و قلمده آثور اوردوسک (تیلاولی)
 [۳] نهرینه دوشو یاناشدینی کورونجه
 کیرخولره امتثالاً ایچراطوره اطاعت استبدیل
 ویرلین ویرکیلینی بو نهره طو پلا یوب
 تسلیم ایابدیلر . ایچراطور دجله یی کچرک
 (ایشتراتی) [۴] نهره و اورانده
 (کیماکی) [۵] به قدر کیتدکن و بورالده
 بحر طغی و کروان چن طاغری اتکارنده در
 دهور . فقط کیرخوبه یغنی اولدینی ده
 آکلاشیلیور .

[۳] ما-پورونک کولک جواریده
 بولسنه احتکال ویرکی (تیلاولی) نهری
 (تلعلو) اولدی در . بوراده هییلردی
 قلمه بر اوبوک = هوبوک اولدینی کی دجله
 منبعینن آمیدایه کلن بولده بورادنی
 کچور . بوراسی عینی زمانده آمیدا
 شمانده کی کچدکده اوکنده در احتکال قوموق
 حکمدارلری ایچراطورلری بوراده قارشیلای
 دیولدی .

[۴] ایشتراتی : ارغینک ۲۵ کیلومتره
 شمال شرفیننده (هر و) سوی یقیننده کی
 (خسروت) قریبسی اولماید .
 [۵] یری معلوم دکل .

فقط به هر نه مال اولورسه اولسون
 رؤا بودنده کزلیجه اتفاقه موفق اولمشلر
 و قومشولردن منفقرده بوله ییشاردی .
 ایکی ییلدن بری بوزینی شمالدوندورمکه
 وقت بولامیق آسورناز یراباک [ق م
 ۸۸۰ ده] پانخندن حرکتی قوم و قلمه
 منفقر بی تلاشه دوشوردی . آسورناز
 یراباک بودنده فراهه و آرزانیایه [یعنی مساد
 سویه] قادر دایانق و کیرخولره قوم قلمری
 کندینسه قطعی اولهرق اطاعت استدر دکن
 سوکرا (آمیدا) اطرافنده دوشوردن
 دوشوبه کندینسه تابع برماش . برده
 بکلنکلر مطلقسی وجوده کتیرک عنبرله
 یورومشدی .

یرخولر آثور اوردوسنه مقاومت
 کوترمش اولان (مایانه) [۱] شهریک
 بما واهایسنه فنل عام ایلدنیکنی کورونجه
 مقومته جسارت ایدهمدیلر ، ایچراطورلی
 سلاملاق ایچین حوارده کی (زازا بوخا)
 [۲] فوناق عهله قوشدیلر .

[۱] ره ولندون بوراسی (میدیات)
 اولهرق کوستریور . ما-پورونک آثوری متلره
 اویق ایچین بونی چرمیک طرفلرند آریور .
 [۲] یری بللی دکدر . ماخذمن بونی
 دیاربکر ایله فرات آراسنه آریور واحتمال

ایشاری کندی حسابنه تماملادقن سوکرا
 قاشیاری به دوشرو حرکتنه باشلادی .
 قاشیاری ننگ شمال ودرسا نازده آثور به
 اوردوسی حقیق مشکلا نه اوغزادی ؟
 بودالده کی قومو قاز بک وندانه مقاومت
 کوستردیلر .
 فقط ، آسورتاز پراباک ائده سنه کوره
 نهایت طالع امپراطوره کولدی ، آدم آدیم
 مدانه ایلی هر موضع وحقی دورت صیرا
 دیوارله محاط اولمسنه رغما (مادارا)
 شهری یله بک چاقوق آثور بک الئدوشدی .
 لکن نه دنسه امپراطور نیور لره نیردوشدی ها
 چوق صیقندیر مهن طوشخانه به دوشدی .
 آثور به اوردوسی برحوالی به کلیرکن
 دیر یارک ایچند کچدیکی حالد دیر یارک
 رئیس مقری اولان (پتورا) [۶]
 شهر یله کیر شو حدودندکی (آرباک) [۷]
 شهری هنوز آثور به اوردوسنه اهمیت
 ویرمه مشدی . امپراطور طوشخانه ده
 برانشام ارتراحتدن سوکرا آرابه لرینک
 ال خفیه قلابی وائلیر ننگ ال سچمه لرینق

---

[۶] پینورا : ماسپه رویه کوره
 طوشخانه ننگ (کر خک) ۳۰ کیلومتره شمال
 شرفیسنده برلقق مختلدر .
 [۷] ری بیرلنه بود .

آلوب دجله کی کچدی ، بوتون کیجه
 حیوان او قنده بول آلدی ، صباحین
 (پیتورا) اوکنده کوروندی ، بیک بش بوز
 کیشی ایله مدافعه اولونان بو بویوک شهر بک
 قالین رسور ایله محاط اولدینی حالد آثور
 قطمانی ، امپراطور لرینک ائده سنه کوره ،
 بلا قاصه برق سکز ساعت چاباشدقن سوکرا
 دیوار لری یقیدیر : مدافه لک سکز بوزی
 آچیلان کدیک آئده محو اولدی ، اسیر
 دوشن اوته کلر ده فلعه ک فایز لری اوکنده
 قازقلاندی ، (آرباک) شهری ده ، عینی
 حاققه اوغزادی . بورالده مظفر اولان
 آثور به اوردوسی بتون (دریا) پیاغما ایلیدی .
 بوزن سوکرا آثور به قوتلری شاله ،
 فیری = ناری) اوزرسته یورودیلر .
 (ماتوز) [۸] کچد لرندن آنجق قانلی
 به محاربه نتیجه ده کچه بلدیله . (ماتوز)
 مهم قوتلر ضایع ایله امپراطور غضبکی تسکین
 ایچن برحوالی . ایکوز الی شهر ووی

---

[۸] ماتنی : ماسپه رویه کوره میظار قین
 شمانده کی (دوروسه = دارقوس) تپه لری
 آراسنده آرائق لازم کلیرور . احتمال (ایبل)
 ایله (هاند) آراسنده وسبته سویل ارزنده کی
 (متینا) ، (مدینا) به لر لری در . چونکه
 ناری به برادزده بول کیدیور .

بولنان شورای [بني شهيديكی ساوور] شهرى
 بيله بواجرا آتدن نوركى ، خصمانه ،
 حرکاتدزوازيكىدى ، آتوربه به مطيع اولدى .
 بوايشلر ق . م . ۸۸۰ سنهسى طرفنده
 ينتمش وارتنق قوموق بوتاريندن اعتباراً
 ۱۳:۱۲ سنه ايچين آتوربه نك سى چيماز
 برواسالى اولمشى . قوموق نوركارى
 مشترك دوشمان قارشيسنده اتحادسترايك
 جرائى بوسورتله بردفه داها چكش
 اولديلر . قوموقلرک طونج طاقير ، بوخار ،
 قوونلر و شراب كوپلرندن هبارتق وركيسنه
 شمدى باركيرلر ، آرابلر ، معادن و هرتورلو
 مواشى ده ضم اولوندى . طوشخانه و دام
 داموزادن باشقه (تيلولى) نصبهسى وحتى
 (آميدا) شهرى بيله آتوربه نك قرال
 شهرلى آراسنه قيد اولوندى . اولجه
 برحال ظهورنده آتوربه قاريزونلر نك
 بارخمى واس الحركات خدمتى آوردهسى
 ايچين تائيس ابدلان شهرلره شمدى
 سطوت و مهابت كو-تورهك مغلوبلرى
 كهدلرينه رحايت ايتدirmek و تحصيل اولونان
 امولك ادقارى ايچين ده پو خدمتى كورمك
 و نيلدلىرى ده ورتدى . تيلولى ، طوشخانه
 و آميدى ارتق ايچراطورلك سفارده اقامت
 ايچين پاك سوتكلرى شهرلردى اولدى و غالباً

باقدردى و طوشخانه به پاك چوق شينيت
 كوندردى .
 بوئانده (بيت زمانى) [۹] اهاليس
 پرنسلى (آمى باال) ي اولدورمشلر ،
 زينه (بورامان) اهلى ريسنى چكيرمشلردى .
 آسورنازيربال بونى خبر آلجه ها (ييناو)
 [۱۰] به يتشى عصبانى باسدردى ،
 سايلماد غنام آلدى . بورامانى باقلايدى ،
 دربسى يوزدردى ، زينه قارداش
 آرتياو (ويچكردى ، وقتيله بيت زمانى به
 راشمش و مرور زمانه طاغامش اولار
 اسكى آتورى مانلردن ساغ اولانلرى
 اورابه طويلادى ، اولارك هرتورلو
 استراحتلرينى تامين ايتدى .
 ايچراطورلك كو-تورديكى بومرعتدن
 اوركن (شورپيا) ، (نيربو) ، (اوللى با)
 [۱۱] ايله داها باشقه يرلر آزمان سوكر
 وركلردن اولان بورجلىرى اوده ديلر .
 (حامانو) ده چوقندن رى عصبان حالده
 [۹] بيت زمانى : آراى حكومتى در .
 بالبخ منبعلرله فرات آراسنده ابدى .
 [۱۰] - ييناو ه كيناوون باشقه در بيت
 زمانى ده آرانه حق در .
 [۱۱] (اوللى با) لك رى بيلنمبور .
 احتمال استرابونك (اوليه ريا) ديدبكي و برينى

حکمدار بله پرنسلیرنک بلنرینه ده بونلری
 قونطرول ایله مکلف برقم ایچی ده قونولدی .
 قوموقلرک محکومیتنی تعقیب ایدن
 ۱۲ : ۱۳ - سنه ظرفنده آثوریه غریبی
 الحزیره کی (نیت آدینی) [۱۲] ، (شوهاب)
 [۱۳] ، (طول آبی) [۱۴] (حارراز) ،
 (بیت باخانی) [۱۵] کی بیوک و کوچولک
 محکومتلر آثوریه حاکمیتنی قبول ایتدکاری
 صرمده (فارغیمیش) ده کی هیتت حکمداری
 (سافقارا) ده بلا مقاومت آثوراوردولرینه
 تسلیم اراشی و آرتق آثوریه حدودی
 بو طرفلرده شرمده (کدنته تریس) بتلیس
 صوبنه شمالدن آرزانیایه [مراد صوبنه]
 و غریبن فرانسه و آبلکباده کی طوروس
 داغلیرنه دایمیش و سویله شارنه کوه (باری) ده
 ایمر اطورلرده اطامت اتمشدی .

آثور اداراسنه برتوزانو ایصینه میان
 قوموق نورکاری (ق م ۸۶۷) ده ینه
 عادت وجهه کیرخولرله متفقاً سوک برطالع
 تجربه سنه داها کیریشدیلر و آثورنازیرابالی
 شماله دوشرو بر سفر داها یایمف محبور ایتدیلر .
 آثوریه ، ویرلن ویریلر کسیمش (آمیدنا)
 و (دام داموزا) شهری اصل ساحیلری
 اولان قوموقلرک انهدوشمش ، ودردنق
 آثوریه غاریرو غری قوغولمادی دده بو بوک
 مقیاسده بر عصیان ایدی
 آثوریه چابوق داورانه مایمی تقدیرده
 اصل آثوریه ولایتلکده قوموقلر و متفقینه
 تبعیت ایدم چکلرینه شبه یوقدی بیقی تقدیر
 ایدن آثورنازیرابال سوک سفری اولوق اوزره
 سلاحلادی ، کیرخونی ماشدن باشه چکینه دی ،
 یولی اوتمده واست کلدی برری یاقدی .
 پقدی . ([۶] و (ایزاللا) اها ایمی ده
 هصیل اشتراک ایتدکاری حاده دایا امانیلر ،
 وریکی ورجاری همان تسلیم ایدوب ایمر طورک
 رضانی تحصیل ایتدیلر .

[۱۲] بیت آدینی : خادر ایله بلخ
 آراسنده کی یرلدر . فقط فرانک اوتنه سنده
 اراضیه مالک ایدی اولجه سویلندیکی وجهه
 پایتختی (تول پارسب) دینان بیره چک ایدی .
 [۱۳] شوهاب : فرات یریکنده ایدی .
 [۱۴] طول آبنی : بیت باخانی ایله بیت
 آدینی آراسنده ایدی .
 [۱۵] بیت باخانی : شنه بیکی رأس البین

[۱۶] کبی مانی : یری یا حور مایه ورو
 طمان صوبله بتلیس چای راستنده آریور
 احتمال عاونی طرفلرنده کی (جفانه) دره
 و زانسلیلرک (کافیا ، کفن) دیکاری رده

شعر :

ایکنجی استدعا

غازی پاشا حضرتلرینه

سن دینجه ، صلحدن سوکرا ایسترم :

هرکس کبی بر فرد اولوق ، حر اولوق ،

هیزده دوغدی بو بوک بر وهم :

کرچکنمی بوقیامت قویه حق ؟

یکیدیمی باشلاجه حق فلاکت ؟

دوشه جکمی ینه درده مملکت ؟

خایر ، اصلا ! یوقدر بوکا بر امکان :

فرد اوله ماز بر مملکت بشیری . .

حردر بلکه مفکورده سن بر انسان ،

حر اوله ماز وظیفه تک اسیری . .

کیسه یاریم بیراقماز بر ایشی ،

اژینک بور جلوسیدر هر کیشی . .

غازی پاشا ! کرچه فضله بورولدک ،

احتمالک راحتده محتاجیسه . .

لایین تورکک طلسمی سن بولدک ،

اکسیر کبی بوملته علاجیسه . .

تورک چوجوقدر یاشایه ماز باماز ،

کارا کفده ، قولاغوز سن ، لایه باماز . .

آرتق چفتلک دکل بوحر مملکت ،

قهرمانلر صوبی اولان بوملت ،

آرسلانلری کورمک ایدر یاشنده . .

تیراهلی آنده اوکا کم مدد

ایله مشه اودر اونجه معتمد . .

تیه سنده قهرمانلر اولونجه ،

بومملکت دائم کیتمش ایلری . .

ایلک سیرابه حربص فردلر دولونجه

باصلی قلقلق قابنده کی جرهمی . .

بومملکت حالی اولور بک پامان ،

قولاغوزی اولمازه بر قهرمانه . .

غازی پاشا ! اولو ناگری عشقنه !

آنکدن بومملکی چوروک بیراقما !

آبی ، قورتاردینک یوردک خاقنه ،

اوسوز آبی بوئی بو نوک بیراقما !

مکتبکده اونوی اوقوت ، چالشدیر ،

پاواش یاواش خاقه بیایقه آلبشدر . .

تقیجدن آکلاشیر اصابت :

یوقدر سفک کی تورکی آکلایان . .

بیان ، آنجق یاپه یایر بر خدمت ،

سنگ عصری بیلس ، مایکی آکلایان . .

بومملکت سن طومازنه آنکدن ،

یاکاش بوله کیده بیایر جهلندن . .

سن یالکز بر بو بوک انسان دکلاسه ،

سندده صافلی نیجه مجهول قوتلر . .

یالکز داهی وقهرمان دکلاسه ،

هم سندهدر یزه موهور نصرتلر :

تورك فيضتك قاتاغيسلك، طاش، دورما !
 ايجوز كان جهلري دور دورما !
 تكاملك زنرمكي ده ادر ،
 طالعز سنده ايش تيجلي . .
 بزى موعود زرقيه نولاشدير :
 بوده سنك وظيفه گدر بس بللى . .
 تورك ، حرثي غمدين اودوچ اله سازه
 نورلانيركن جهان ، نورسز قالماز . .

ضيا كوك آلب

برشاهتر :

فقط بوسوك كتاب شكلنده هبسي ردي
 اوفودينغ زمان يكي اوغو درشم كبي درين
 الاهی بر هيجان ايچنده قالم .
 بو كتابده خندانك ، صوك اثرک ،
 باش دولانديريجي اسلوبی گرفت ، جهلر
 ايچنده روحك صارحود ، كوتورن ،
 سوروكا يوب دوبره ن حوشقوناني و قدر .
 نه چنيد چشيد منظرلر ، هده تثبيت
 ايديله ميه جك قادر رنگار واردر برارنده
 بويوك الاهی بر صنعت انديشه سيه چاربان
 بويوك قابي آما ولونك بسط ده قودي
 ايچنده چرچيوه لن ساده ، مثالري
 ابداع ايندي . بونلر آراسنده بلخاسه
 - زينم ، زينم - حكايه سي : از مير
 كويارينك برنده جريان ايديرور . سترجه
 بر تورك اونده بويومش و پوتون جانلنك
 درين شفقتي كورمش بر روملك بوسوك
 يونان استيلايه برابر ازيردن كويه كليبور .
 بر قاج رومه برابر افنديسناك اوينه هجوم
 ايديرور . اوك دامادني اولديريرور . قيزي
 زنيده بر يونان ضابطنه بريرور :
 اوزمان قهرمان زين باشي اوزرنده
 دونن قانلي وارله لي هاننه به قارشى عصيان
 ايديرور . يونان ضابطني اولديريرور .
 وكندي ، كندني ده پخجوده اشغلي آيرور

— دانغه چيقان قوربد —

وخالده اديب خانم
 بويولا لذتلدن صوگرا اشباه كن بر
 روحك و رديكي دولغوناق ايچنده يم .
 چوقدنبرتي ناربن خيالارله سوساو بررومانك
 لذيله مست اولماشدم .
 آراسير اغز تهلر ده . مجموعهلر ده اوزوناني
 يگرى سطرى يكمين يازيلار بيلم كه روحك
 حرصني قطينه كافي كليري ؟ بو هفته خالده
 اديب خانمك كوزمل كتابك و رديكي ذوقك
 ذرينه كلري ايچنده نفيس ، مستنا ساعتر
 يكردم . اونلردن بر قسمنه يانچي دكلم .
 بويوك مجموعده ، حاكيت مليه هنر نه سنده
 حكايلردن ، مشوره لردن بر قسمني او قوم مشدم .

جبهه کیربارنده ده اک کور سیه
 ادیبانک، فسبح انقلیده دائمی بر موسیقی
 خالده ترنم ایتدی بویله ملی نغمه لرله بو کتاب
 میدانه کلدی . وعینی زمانده خالده خانم
 بو بوک بر خالده مظهر در . . .

طاعمر زاندارق سوکیلی فرانسه
 سنک حریتتی کورده دی - بو بوک یاسلر
 ایچنده چرینان فرانسه ملتک ایی کوننی
 کورمهن حیاندن ایرلدی .

فقط خالده خانم ، ماتک ایدی حریتتی
 کوردی ، صاحبین سوکرا ، ماتک و ملکک
 یکدن تاسیم ، واحباشنده چالیشه جق
 اجتهای معمارلردن بریده کندیمی اوله جقدر ،
 - داغه چیقاجق قورد - بو تون آنادولونک

سینه سنده یاشایان خالقندن آلمشدره .
 بو نیلر بزندن ، وشیمدی به قادر هیچ بر
 رومانجیمز بو قادر خالقک روحی درین
 برصننک و بردیکی یونک حساسیتله تثبیت
 ایدمه شدی اژده انادولونک افسندن

اک بو بوک قومانداننه قادر هیمی اژده
 موجوددر ، برکوف بزدهده بر حرب ادیبانک
 کلیاتی طویلانه - داغه چیقان قورد - او
 اثرلر آرا-منده بر شاه اثر اولارق قاله جقدر .

علی ترهت

چیلدرمش زینب ، زینب ، زینب شرفیسی
 - بوله برك رقص ایدور .
 کویک قاجم لرله دولوب بو شاناز هوا سی
 ایچنده زینب فچرک نورلی هاله لری شکنده
 پارلیبور . . .

بو شکله دن سوکرا دطابه مشوره سی :
 مصتی کل پاشا ، عصمت پاش ، فوزی پاشا
 دطابه ده بری تفرقه اوروشور ، اونه کیسی
 فرار ایلدن دوشماک قاچیشنی سیر ایدبور .
 او چنجیسی فکاره قادر اوزایان جوماری
 تما ایدبور .

خالده خانم دطابه ده یگی برکونشک
 دوغوشنی سزبور جوشلی بروج
 ایچنده بوتون روحنک انکینزنده وطن
 ایشیا نیک و بردیکی صیجانقله دطابه شهرینی
 ابدع ایدبور ایشته ، کتاب آنادولونک
 باغردن دیشقیراز شهیلردن قوردیکی
 شهرنلرله اولودر . بوتون سیال کوزه لکاری
 علوی صننک بو بوک هایتیه تثبیت ایش
 سحرلی قلمی جمله ک تورلو بلاغتی داملا ،
 داملا حس ایتدیور .

خالده خانم بختیار دانونجی بوکی سپردن ،
 سپره کوردی . یاره ایله شفا ویردی .
 بوتون روحی اضطراب دو یانلره درین
 شهرینک الاغنی افسوننی نغخ ایتدی . . .